

بهسازی موتورخانه مراکز درمانی: چگونه دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه بدون هزینه، بیش از ۱۵۰ میلیارد تومان تجهیزات گرمایشی دریافت کرد

مدیریت پشتیبانی و رفاهی، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه

چرا موتورخانه مراکز درمانی اهمیت راهبردی دارد؟

موتورخانه، قلب تپنده سیستم گرمایشی هر بیمارستان و مرکز درمانی است. تأمین آب گرم، گرمایش بخش‌های بستری، اتاق عمل، و فضاهای درمانی، همگی به عملکرد پیوسته و کارآمد موتورخانه وابسته‌اند. اما موتورخانه‌های فرسوده، مسئله‌ای فراتر از افزایش هزینه سوخت هستند: طبق بررسی‌های صورت گرفته در سطح کشور، سیستم‌های فرسوده موتورخانه می‌توانند تا ۵۰ درصد از انرژی مصرفی را به صورت تلفات از دست بدهند، و اجرای اقدامات بهینه‌سازی (عایق کاری، تنظیم مشعل، نصب کنترل هوشمند و رسوب گیر) می‌تواند مصرف سوخت را ۳۰ تا ۴۰ درصد کاهش دهد. تنها عایق کاری صحیح لوله‌ها و منابع نیز به تنهایی می‌تواند حدود ۲۰ درصد در مصرف انرژی صرفه جویی ایجاد کند.

برای شبکه‌ای گسترده مانند مراکز درمانی یک دانشگاه علوم پزشکی — که شامل ده‌ها ساختمان درمانی در سراسر استان است — این ارقام به معنای ده‌ها میلیارد تومان هدررفت سالانه گاز و انرژی، و به همان اندازه، افت کیفیت خدمات گرمایشی به بیماران و کارکنان است.

چالش: فرسودگی گسترده در شرایط محدودیت بودجه

فرسودگی سیستم‌های گرمایشی (موتورخانه) در مراکز درمانی تابعه دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، هر ساله موجب هدررفت بالای انرژی و منابع می‌شد. این فرسودگی، علاوه بر افزایش مصرف گاز و سوخت‌های فسیلی، به تدریج باعث افت کیفیت خدمات گرمایشی ارائه شده به بیماران، مراجعین و کارکنان می‌گردید.

مسئله اصلی این بود: بازسازی هم‌زمان موتورخانه ۱۵ مرکز درمانی به علاوه ستاد مرکزی دانشگاه، نیازمند سرمایه‌گذاری‌ای بود که از محل بودجه عمرانی داخلی دانشگاه، در کوتاه‌مدت عملاً غیرقابل تأمین به نظر می‌رسید.

راه حل: از بودجه عمرانی به تفاهم‌نامه بین‌سازمانی

مدیریت پشتیبانی و رفاهی دانشگاه، به جای تلاش برای تأمین اعتبار مستقیم از منابع محدود داخلی، مسیر متفاوتی را دنبال کرد: مذاکره و انعقاد تفاهم‌نامه با شرکت گاز استان کرمانشاه برای بهسازی، عایق کاری، سرویس و تعمیر موتورخانه مراکز درمانی — به صورت کاملاً رایگان.

گام‌های اجرا

- مذاکره و پیگیری مستمر با شرکت گاز استان برای انعقاد تفاهم‌نامه همکاری
- تعریف دامنه اجرا به صورت یکپارچه: بهسازی، عایق کاری، سرویس و تعمیر موتورخانه در ۱۵ مرکز درمانی به علاوه ستاد مرکزی دانشگاه

- انجام کل عملیات بهسازی و تجهیز به صورت رایگان، بدون تحمیل هیچ هزینه‌ای به بودجه دانشگاه، از محل تعهدات و ظرفیت شرکت گاز استان

نکته کلیدی در این تجربه، تعریف دامنه اجرا به صورت یکپارچه و همزمان برای همه مراکز بود، نه به صورت پروژه‌های پراکنده — رویکردی که قدرت چانه‌زنی دانشگاه در تفاهم‌نامه را به طور محسوسی افزایش داد.

نتایج: تجهیزاتی به ارزش بیش از ۱۵۰ میلیارد تومان، بدون هزینه

مقدار	شاخص
۱۵ مرکز + ستاد مرکزی	تعداد مراکز درمانی تحت پوشش
بالغ بر ۱۵۰ میلیارد تومان	ارزش ریالی تجهیزات و خدمات دریافتی (رایگان)
صفر تومان	هزینه تحمیل‌شده به بودجه دانشگاه

تجهیزات دریافتی شامل دیگ آب گرم، سختی گیر و سایر تجهیزات جانبی موتورخانه بود که به طور کامل توسط شرکت گاز استان تأمین و نصب شد.

دستاوردهای کیفی

- استمرار و ارتقای کیفیت خدمات گرمایشی به بیماران، مراجعین و کارکنان نظام سلامت
 - کاهش مصرف گاز و سوخت‌های فسیلی در پی بهسازی و عایق کاری سیستم‌های گرمایشی
 - صرفه‌جویی قابل توجه در بودجه عمرانی دانشگاه، با انتقال کامل بار مالی طرح به شرکت گاز استان
- با توجه به آمارهای شناخته‌شده در حوزه بهینه‌سازی موتورخانه (کاهش ۳۰ تا ۴۰ درصدی مصرف سوخت در پی اجرای این نوع اقدامات)، انتظار می‌رود این طرح در میان مدت اثر محسوسی بر کاهش هزینه‌های انرژی مراکز درمانی دانشگاه نیز بر جای بگذارد.

درس آموخته‌ها

این تجربه نشان داد که بسیاری از نیازهای زیرساختی پرهزینه دانشگاه‌ها را می‌توان بدون فشار بر بودجه داخلی، از طریق تفاهم‌نامه با نهادهای خدمات‌رسان استانی (مانند شرکت گاز، برق و آب) تأمین کرد.

- پیگیری مستمر و مذاکره هدفمند، کلید تبدیل یک نیاز پرهزینه به یک همکاری بدون هزینه بود
 - تعریف دامنه اجرا به صورت یکپارچه (همه مراکز به طور هم‌زمان) موجب افزایش قدرت چانه‌زنی دانشگاه در تفاهم‌نامه شد
- درس کلیدی: ظرفیت‌های تفاهم‌نامه‌ای با نهادهای خدمات‌رسان استانی می‌تواند جایگزین مؤثری برای اعتبارات عمرانی کمیاب باشد.

چشم‌انداز و برنامه آینده

- تعمیم مدل تفاهم‌نامه‌ای به سایر زیرساخت‌های پرهزینه دانشگاه (مانند برق، آب و تجهیزات سرمایشی)
- پایش دوره‌ای عملکرد موتورخانه‌های بهسازی‌شده برای اطمینان از تداوم کارایی انرژی

- مستندسازی این تجربه به عنوان الگوی قابل تعمیم برای سایر دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور

جمع‌بندی

بهسازی رایگان موتورخانه ۱۵ مرکز درمانی + ستاد مرکزی، با ارزش بیش از ۱۵۰ میلیارد تومان، بدون هیچ هزینه‌ای برای دانشگاه — با تکیه صرف بر ظرفیت تفاهم‌نامه‌ای با شرکت گاز استان.

نتیجه نهایی: کاهش مصرف سوخت | کاهش هزینه عمرانی دانشگاه | افزایش تاب‌آوری زیرساخت انرژی | ارتقای کیفیت خدمات گرمایشی

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کرمانشاه — مدیریت پشتیبانی و رفاهی